

Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ”Bortom BNP-åtgärder för en framgångsrik återhämtning och en hållbar och resilient EU-ekonomi”

(yttrande på eget initiativ)

(2022/C 152/02)

Föredragande: **Petru Sorin DANDEA**

Beslut av EESK:s plenarförsamling	25.3.2021
Rättslig grund	Artikel 32.2 i arbetsordningen Yttrande på eget initiativ
Ansvarig sektion	Sektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning
Antagande av sektionen	23.11.2021
Antagande vid plenarsessionen	8.12.2021
Plenarsession nr	565
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	209/2/7

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 En övergång från det ekonomiska system där tillväxt är den främsta drivkraften till en modell som bygger på hållbar utveckling är ofrånkomlig. Med tanke på hur komplex denna omställning är och de enorma utmaningar som den innebär är förslagen till nya indikatorer i detta yttrande bara ett exempel på en metod för att utföra mätningar på det sociala, ekonomiska eller miljörelaterade området.

1.2 EESK föreslår att ett antal indikatorer utarbetas i syfte att ge de politiska beslutsfattarna bättre information så att de kan främja en politik för utveckling av den cirkulära ekonomin. Om man t.ex. för vissa varaktiga konsumtionsvaror anger andelen material som härrör från naturresurser, och dessutom anger den genomsnittliga användningstiden för dem och den potentiella återvinningsgraden för dessa material, skulle man kunna ge de politiska beslutsfattarna relevant information om behovet av investeringar i återvinningssektorn.

1.3 Kommittén anser att en resultattavla som fokuserar på faktorer ”bortom BNP” bör utarbetas i sammanfattad form. Denna skulle sedan kunna integreras i resultattavlan för den europeiska gröna given. ”EU:s doughnut 2030”, som utvecklats av det tyska institutet ZOE, skulle kunna användas för att ta fram denna resultattavla. Resultattavlan skulle kunna spela en roll i den europeiska styrningsprocessen genom att bidra till bedömningen av framsteg och fastställandet av vilka åtgärder som krävs för att uppnå den europeiska planeringsterminens mål. Kommittén anser att ett nytt perspektiv bör anläggas i den europeiska styrningsprocessen inriktat på medborgarnas välbefinnande.

1.4 EESK anser att medlemsstaterna, beroende på sina nationella särdrag, bör prioritera användningen av vissa av de indikatorer som föreslagits av FN och uppmuntrar en användning av förslagen i rapporterna från Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) om en bättre mätning av välbefinnande och välstånd.

1.5 Kommittén instämmer i den åsikt som de europeiska arbetsmarknadsparterna framförde vid toppmötet i Porto, nämligen att de föreslagna 14 indikatorerna kan utgöra en resultattavla som kompletterar BNP och som kan användas vid utformningen av politik som stöder en modell för hållbar tillväxt.

1.6 Investeringar i ett sammanhållet samhälle, hållbar utveckling, mänskligt och socialt kapital och livskvalitet kommer att vara avgörande när det gäller att skapa möjligheter för moderna företag och främja sysselsättning, välstånd och hållbar tillväxt i framtiden. EESK anser därför att indikatorer bortom BNP bör bli verktyg som ger möjlighet inte bara att övervaka och mäta politikens utveckling, utan även att tillhandahålla information om denna utveckling, förbättra kommunikationen och uppmuntra fastställandet av mål.

1.7 Kommissionen har nyligen lagt fram ett meddelande⁽¹⁾ som syftar till att styra finansieringen mot hållbara verksamheter. EESK ställer sig bakom kommissionens initiativ och anser att en uppsättning indikatorer måste utarbetas för att dels övervaka miljöanpassningen av finansieringen, dels ange graden av miljöanpassning av ekonomiska sektorer. Dessa indikatorer skulle ge beslutsfattarna bättre vägledning i utformningen av offentliga incitament för hållbar verksamhet. De kan också vara ett viktigt övervakningsverktyg för medlemsstaternas regeringar. Denna övervakning är nödvändig eftersom vi måste kontrollera hur snabbt vi styr investeringarna mot hållbara sektorer. Om vi investerar alltför långsamt riskerar vi nämligen att uttömma de tillgängliga resurserna innan alternativa lösningar finns att tillgå. Detta skulle leda till en explosionsartad prisutveckling med dramatiska effekter för det ekonomiska systemet. Om vi i stället investerar alltför snabbt riskerar vi att lämna många sektorer utan investeringar och därmed bromsa den ekonomiska verksamhet som genererar de resurser som krävs för investeringar.

1.8 När det gäller kampen mot klimatförändringarna anser EESK också att befintliga indikatorer måste ses över för att möjliggöra en bättre övervakning av framstegen. Det finns indikatorer som inte fullt ut fångar upp vissa ekonomiska verksamheters negativa effekter på miljön. Ett antal indikatorer bör också anpassas för att bättre återspegla EU:s mål.

1.9 Digitaliseringen och miljöanpassningen av det ekonomiska systemet innebär att det krävs betydande omstruktureringar i de olika sektorerna. För att dessa förändringar ska kunna genomföras till lägsta möjliga sociala kostnad krävs det politiska åtgärder för att skydda arbetskraften för att på medellång och lång sikt säkerställa en rättvis fördelning av det nödvändiga arbetet bland den förvärvsarbetande befolkningen. Dessutom anser EESK, i enlighet med de europeiska arbetsmarknadsparternas förslag, att det är nödvändigt att ta fram en uppsättning indikatorer för kollektivförhandlingar. Kollektivförhandlingarna skyddar arbetstagarna i allmänhet, men de kan också inom ramen för yrkesutbildningsprogrammen säkerställa och främja de politiska åtgärder som behövs för att garantera arbetstagarnas rörlighet, som är nödvändig med tanke på de utmaningar som omställningen av ekonomin medför. Dessutom kan en rättvis fördelning av det arbete som finns tillgängligt i hela ekonomin säkerställas genom smarta program för organisering av arbetstiden, som kan förhandlas fram av arbetsmarknadens parter.

1.10 En större omställning av det ekonomiska systemet kan inte ske utan att samhället som helhet accepterar det. EESK anser att nya enkäter (av typen Eurobarometer) bör genomföras för att man ska kunna följa hur man i samhället ser på den ekonomiska modellens förändring.

1.11 Medlemsstaterna och kommissionen bör också stödja utvecklingen av initiativ som syftar till att bättre mäta välbefinnande och analysera den ekonomiska verksamhetens inverkan på miljön (t.ex. det initiativ som tagits fram av det tyska forskningsinstitutet ZOE, som har utarbetat ett system med indikatorer som kallas "doughnutekonomi").

2. Inledning

2.1 Bruttonationalprodukten (BNP) är fortsatt den viktigaste makroekonomiska indikator som används globalt för att kvantifiera ekonomisk verksamhet. Det finns dock en utbredd uppfattning om att BNP inte speglar vare sig den verkliga nivån i fråga om välbefinnande och utveckling i ett samhälle eller de negativa miljöeffekterna av vissa ekonomiska verksamheter.

2.2 Redan de som skapade BNP-begreppet var medvetna om dess begränsningar men diskussionerna på temat "bortom BNP" fick allt större betydelse under 90-talet. Det har därför uppstått ett behov av lämpliga indikatorer som kan tillämpas på 2000-talet globala utmaningar (klimatförändringar, fattigdom, resursutarmning, hälsa och livskvalitet). Ett viktigt steg mot att hitta de indikatorer som lämpar sig bäst för att mäta dessa framsteg och som bäst kan integreras i beslutsprocessen och tas upp i offentliga debatter var 2007 års högnivåkonferens på temat "Bortom BNP"⁽²⁾, som anordnades av kommissionen, Europaparlamentet, Romklubben, OECD och WWF. I slutrapporten från kommissionen för mätning av ekonomiska resultat och samhällsutveckling⁽³⁾, under ledning av Joseph E. Stiglitz, Amartya Sen och Jean-Paul Fitoussi, pekades det därefter på ytterligare begränsningar hos BNP (tvivel i fråga om hur produktivitet mäts och det faktum att humankapital inte beaktas).

(1) COM(2021) 188 final, "EU:s taxonomi, hållbarhetsredovisning för företag, hållbarhetspreferenser och förvaltaruppdrag: Styra kapital mot den europeiska gröna given".

(2) Sammanfattning från konferensen "Bortom BNP" – https://ec.europa.eu/environment/beyond_gdp/proceedings/bgdp_proceedings_summary_notes.pdf.

(3) Rapport från Kommissionen för mätning av ekonomiska resultat och samhällsutveckling – <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/8131721/8131772/Stiglitz-Sen-Fitoussi-Commission-report.pdf>.

2.3 Under de senaste åren har de europeiska beslutsfattarna fått flera nya prioriteringar, bland annat den gröna och digitala omställningen och den allt större tonvikt som läggs vid sociala hänsyn inom ett stort antal politikområden. Dessutom är det, även om covid-19-pandemin utan tvivel kommer att få djupgående och negativa konsekvenser för den europeiska ekonomin, viktigt att inte glömma bort att andra utmaningar (klimatförändringar, växande ojämlikhet och långsam produktivitetstillväxt) kvarstår. Investeringar i ett sammanhållet samhälle, hållbar utveckling, mänskligt och socialt kapital och livskvalitet kommer att vara avgörande när det gäller att skapa möjligheter för moderna företag och främja sysselsättning, välbefinnande och hållbar tillväxt i framtiden. Indikatorer bortom BNP bör därför bli verktyg som ger möjlighet inte bara att övervaka och mäta politikens utveckling, utan även att tillhandahålla information om denna utveckling, förbättra kommunikationen och uppmuntra fastställandet av mål.

2.4 Genom detta yttrande på eget initiativ vill EESK ge ett värdefullt bidrag till arbetet med att fastställa vilka indikatorer för välbefinnande och utveckling som bör övervägas som komplement till de traditionella ekonomiska indikatorerna. Yttrandet belyser också de icke tillgodosedda behoven av data och beskriver sätt att bättre integrera dessa indikatorer i utarbetandet av politiken på europeisk och nationell nivå för att göra det möjligt för EU att gå starkare ur den nuvarande krisen och med ökad motståndskraft mot framtida chocker.

2.5 Med all säkerhet har behovet aldrig varit mer akut av att ta fram indikatorer som gör det möjligt att utarbeta och genomföra politik som syftar till att utveckla en global modell för hållbar ekonomi, som kan garantera välbefinnande för alla jordens invånare. Den nuvarande ekonomiska modellen som bygger på en ständig tillväxt som betraktas som den viktigaste drivkraften för systemets stabilitet, är inte längre hållbar för en planet med begränsade resurser.

2.6 Kommissionen offentliggjorde i juni ett diskussionsunderlag⁽⁴⁾ där den upprepar att man måste ta fram indikatorer som kompletterar BNP för att möjliggöra en bättre övervakning av den omställning som samhället och ekonomin genomgår till följd av genomförandet av politiken för att främja den europeiska gröna given. I dokumentet redogörs också för de ansträngningar som vissa länder gjort under senare år för att utarbeta kompletterande verktyg för att övervaka välbefinnandet och ekonomiska verksamhetens miljöpåverkan.

2.7 På global nivå finns det ett antal initiativ som syftar till att utveckla indikatorer som dels gör det möjligt för politikerna att utarbeta och genomföra strategier för att främja hållbarhet, dels möjliggör bättre information om omställningen av den ekonomiska modellen. Ett sådant initiativ värt att notera är "EU:s doughnut 2030"⁽⁵⁾, där man utvecklat ett nytt koncept för redovisning av en politisk sammanfattning av befintliga resultatavslor och valt ut 30 indikatorer för att effektivisera utformningen av politiken, men också för att öka allmänhetens förståelse för behoven i samband med den ekonomiska systemets omställning.

3. Allmänna och särskilda kommentarer

3.1 Debatten på temat "bortom BNP" har föranlett omfattande reaktioner från institutioner, forskare och politiker. Således har det inom ramen för OECD, FN, kommissionen och Eurostat lagts fram förslag till indikatorer som syftar till att bättre mäta välbefinnande och välbefinnande på individuell nivå, samhällsnivå eller nationell nivå. År 2015 antog FN målen för hållbar utveckling, för vilka det fastställdes 169 delmål och 200 indikatorer. Under 2018 utarbetade OECD:s högnivåexpertgrupp två rapporter⁽⁶⁾ där det rekommenderas att mätningen av välbefinnande förbättras genom förbättring av befintliga indikatorer eller införande av nya. EESK anser att medlemsstaterna, beroende på sina nationella särdrag, bör prioritera användningen av vissa av de indikatorer som föreslagits av FN, och uppmuntrar användningen av förslagen i rapporterna från OECD om en bättre mätning av välbefinnande och välbefinnande.

3.2 De europeiska arbetsmarknadsparterna BusinessEurope, Europeiska fackliga samorganisationen (EFS), SGI Europe och UEAPME har nyligen undertecknat ett gemensamt dokument⁽⁷⁾ där man rekommenderar en uppsättning indikatorer som kompletterar BNP på det sociala och ekonomiska området och på miljöområdet. Kommittén instämmer i den åsikt

⁽⁴⁾ . https://ec.europa.eu/info/publications/economic-policy-making-beyond-gdp-introduction_en.

⁽⁵⁾ . <https://zoe-institut.de/en/publication/a-compass-towards-2030>

⁽⁶⁾ OCDE (2018), "Beyond GDP: Measuring what counts for economic and social performance", OECD Publishing, Paris – <https://doi.org/10.1787/9789264307292-en>.

OCDE (2018), "For Good Measure: Advancing Research on Well-Being Metrics Beyond GDP", OECD Publishing, Paris – <https://doi.org/10.1787/9789264307278-en>.

⁽⁷⁾ <https://est.etuc.org/wp-content/uploads/2021/05/FINAL-BEYOND-GDP-SOCIAL-PARTNERS-EU.pdf>.

som de europeiska arbetsmarknadsparterna uttryckt, nämligen att de föreslagna 14 indikatorerna kan utgöra en resultattavla som kompletterar BNP, som kan användas vid utformningen av politik som stöder en modell för hållbar tillväxt.

3.3 Sedan 2011 har EESK deltagit i den debatt på temat "bortom BNP" som förs på EU-nivå. Kommittén har utarbetat en rad yttranden⁽⁸⁾ med förslag till nya indikatorer för att mäta välbefinnande och välstånd och har genomfört enkäter för att bättre fastställa vad som får EU-medborgarna att känna att de lever ett högkvalitativt och meningsfullt liv. Vi anser att nya indikatorer måste utvecklas för att mäta ekonomisk resiliens när det gäller förmåga till anpassning och omställning, men också för att ta hänsyn till principen om att inte låta någon hamna på efterkälken.

3.4 För att vara säkra på att vi till kommande generationer kommer att överlämna en planet som åtminstone är lika välmående som i dag måste vi tänka om när det gäller den ekonomiska modell som bygger på ett okontrollerat utnyttjande av naturresurser. Det är ett faktum att den cirkulära ekonomin, som tilldrar sig ett allt större intresse, garanterar en mer rationell användning av naturresurserna. Därför föreslår vi att ett antal indikatorer utarbetas för att ge de politiska beslutsfattarna bättre information så att de kan främja en politik för utveckling av denna sektor. Om man t.ex. för vissa varaktiga konsumtionsvaror anger andelen material som härrör från naturresurser, och dessutom anger den genomsnittliga användningstiden för dem och den potentiella återvinningsgraden för dessa material, skulle man kunna ge de politiska beslutsfattarna relevant information om behovet av investeringar i återvinningssektorn.

3.5 Kommittén anser att en resultattavla på temat "bortom BNP" bör utarbetas i sammanfattad form. Denna skulle sedan kunna integreras i resultattavlan för den europeiska gröna given. "EU:s doughnut 2030", som utvecklats av det tyska institutet ZOE, skulle kunna användas för att ta fram denna resultattavla. Resultattavlan skulle kunna spela en roll i den europeiska styrningsprocessen genom att bidra till bedömningen av framsteg och fastställandet av vilka åtgärder som krävs för att uppnå den europeiska planeringsterminens mål. Kommittén anser att ett nytt perspektiv bör anläggas i den europeiska styrningsprocessen inriktat på medborgarnas välbefinnande.

3.6 EESK rekommenderar kommissionen och medlemsstaterna att fastställa mål för var och en av indikatorerna. Detta skulle göra det möjligt att använda begreppet "avstånd till målet" för en bättre övervakning av framstegen och en bättre förståelse.

3.7 Europeiska unionen har satt upp ett ambitiöst klimatmål som innebär att den strävar efter att bli neutral i fråga om koldioxidutsläpp i atmosfären senast 2050. Det innebär också att investeringarna måste omorienteras mot ekonomisk verksamhet utan miljöpåverkan. Kommissionen har nyligen lagt fram ett meddelande⁽⁹⁾ som syftar till att styra finansieringen mot hållbara verksamheter. EESK ställer sig bakom kommissionens initiativ och anser att en uppsättning indikatorer måste utvecklas för att dels övervaka miljöanpassningen av finansieringen, dels ange graden av miljöanpassning av ekonomiska sektorer. Dessa indikatorer skulle ge beslutsfattarna bättre vägledning i utformningen av offentliga incitament för hållbar verksamhet. De kan också vara ett viktigt övervakningsverktyg för medlemsstaternas regeringar. Denna övervakning är nödvändig eftersom vi måste kontrollera hur snabbt vi styr investeringarna mot hållbara sektorer. Om vi investerar alltför långsamt riskerar vi nämligen att uttömma de tillgängliga resurserna innan alternativa lösningar finns att tillgå. Detta skulle leda till en explosionsartad prisutveckling med dramatiska effekter för det ekonomiska systemet. Om vi i stället investerar alltför snabbt riskerar vi att lämna många sektorer utan investeringar och därmed bromsa den ekonomiska verksamhet som genererar de resurser som krävs för investeringar.

3.8 När det gäller kampen mot klimatförändringarna anser EESK också att befintliga indikatorer måste ses över för att möjliggöra en bättre övervakning av framstegen. Ett exempel på detta är indikatorn för utsläpp av växthusgaser. Den indikator som utvecklats av Eurostat omfattar inte utsläpp från vissa sektorer, t.ex. luftfartssektorn. Ett antal indikatorer bör också anpassas för att bättre återspegla EU:s mål.

⁽⁸⁾ Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande "Bortom BNP – Det civila samhällets roll i valet av kompletterande indikatorer" (yttrande på eget initiativ) (EUT C 181, 21.6.2012, s. 14).

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande om "Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén – Förstärkt samordning av den ekonomiska politiken för stabilitet, tillväxt och nya arbetstillfällen: Verktyg för en kraftfullare ekonomisk styrning i EU", COM(2010) 367 final (EUT C 107, 6.4.2011, s. 7).

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande "Bortom BNP – indikatorer för hållbar utveckling" (EUT C 100, 30.4.2009, s. 53).

⁽⁹⁾ COM(2021) 188 final, "EU:s taxonomi, hållbarhetsredovisning för företag, hållbarhetspreferenser och förvaltaruppdrag: Styra kapital mot den europeiska gröna given" (EUT C 517, 22.12.2021, s. 72).

3.9 Digitaliseringen och miljöanpassningen av det ekonomiska systemet innebär att det krävs betydande omstruktureringar i de olika sektorerna, både när det gäller deras bidrag till BNP och i fråga om sysselsättning. För att dessa förändringar ska kunna genomföras till lägsta möjliga sociala kostnad krävs det politiska åtgärder för att skydda arbetskraften för att på medellång och lång sikt säkerställa en rättvis fördelning av det nödvändiga arbetet bland den förvärvsarbetande befolkningen. Dessutom anser EESK, i enlighet med de europeiska arbetsmarknadsparternas förslag, att det är nödvändigt att ta fram en uppsättning indikatorer för kollektivförhandlingar. Kollektivförhandlingarna skyddar arbetstagarna i allmänhet, men de kan också inom ramen för yrkesutbildningsprogrammen säkerställa och främja de politiska åtgärder som behövs för att garantera arbetstagarnas rörlighet, som är nödvändig med tanke på de utmaningar som omställningen av ekonomin medför. Dessutom kan en rättvis fördelning av det arbete som finns tillgängligt i hela ekonomin säkerställas genom smarta program för organisering av arbetstiden, som kan förhandlas fram av arbetsmarknadens parter.

3.10 En större omställning av det ekonomiska systemet kan inte ske utan att samhället som helhet accepterar det. Därför behöver de politiska beslutsfattarna under hela denna svåra process, utöver statistiska indikatorer, även ha tillgång till statistiska undersökningar och statistisk forskning som gör det möjligt att övervaka i vilken utsträckning samhällsförändringarna förstås och accepteras. EESK anser att nya enkäter (av typen Eurobarometer) bör genomföras för att man ska kunna följa hur man i samhället ser på den ekonomiska modellens förändring. Medlemsstaterna och kommissionen bör också stödja utvecklingen av initiativ som syftar till att bättre mäta välbefinnande och analysera den ekonomiska verksamhetens inverkan på miljön (t.ex. det initiativ som tagits fram av det tyska forskningsinstitutet ZOE, som har utarbetat ett system med indikatorer som kallas "EU:s doughnut 2030")⁽¹⁰⁾.

3.11 En övergång från det ekonomiska system där tillväxt är den främsta drivkraften till en modell som bygger på hållbar utveckling är ofrånkomlig. Med tanke på hur komplex denna omställning är och de enorma utmaningar som den innebär är förslagen till nya indikatorer i detta yttrande förvisso bara ett exempel på en metod för att utföra mätningar på det sociala, ekonomiska eller miljörelaterade området.

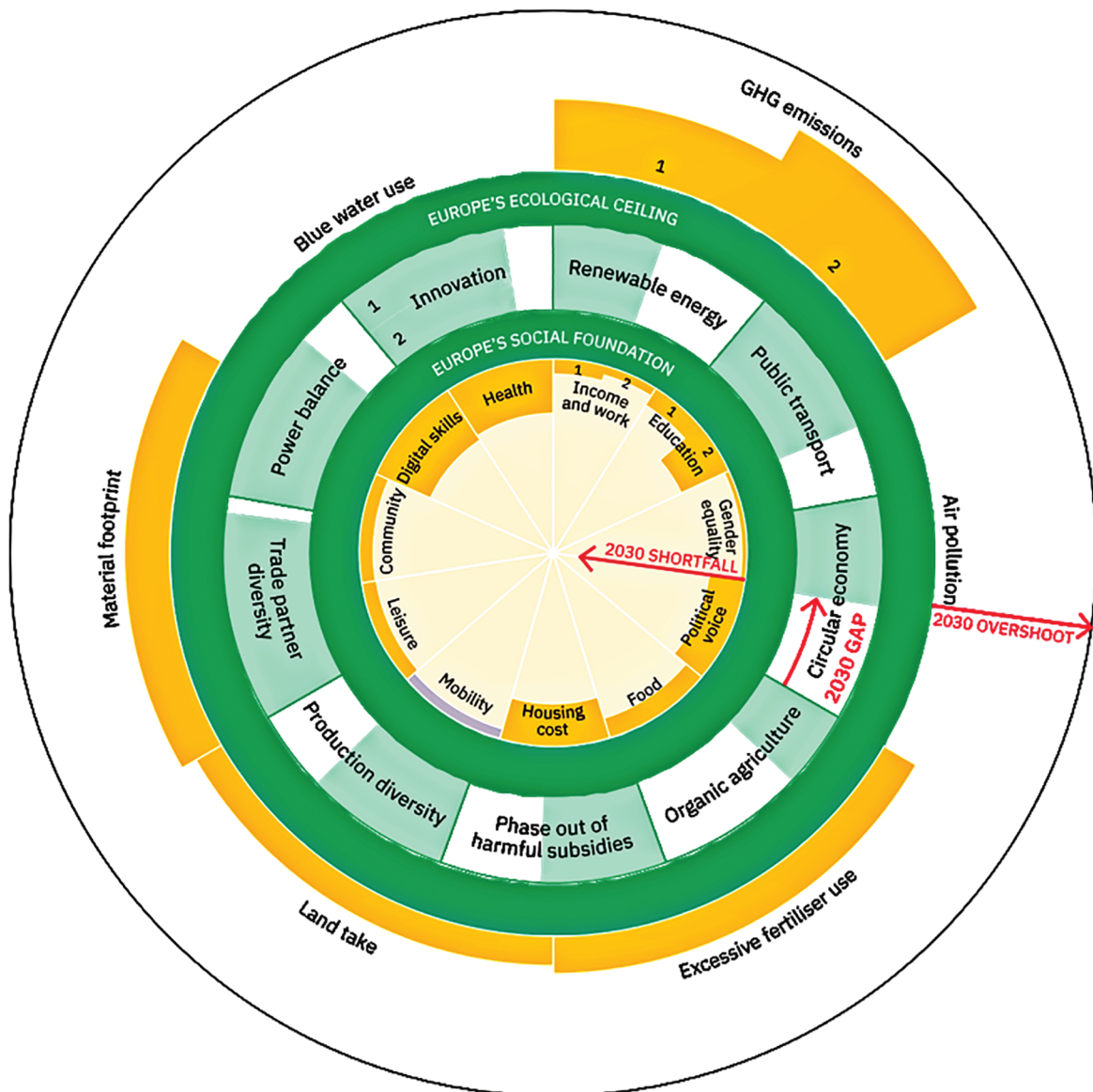
Bryssel den 8 december 2021.

Christa SCHWENG
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽¹⁰⁾ Rapport från ZOE-institutet: "A Compass towards 2030" (<https://zoe-institut.de/en/publication/a-compass-towards-2030/>).

BILAGA

EU:s doughnut 2030: en första analys och presentation